

Lämpimät kiitokseni

*Kaikille tutkimukseen osallistuneille opiskelijoille.

*Seppo Degermanille tutkimusluvasta.

*Satu Lahdelle, Sari Niinimäelle ja Mika Vuorelle siitä, että sain toteuttaa tutkimukseni tunnillanne.

* Cristel Vahtralle kannustuksesta seksuaaliopetuksen kehittämiseksi.

Sari Järvinen

Ohessa tutkimustulokseni aiheesta:

SEKSUAALIOPETUS YLÄKOULUSSA; MITÄ, MILLOIN JA MITEN – Lukion 2. ja 3. luokan oppilaiden ehdotuksia terveystiedon seksuaalioppituntien sisältöihin ja opetusmenetelmiin

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää mitä lukion 2. ja 3. luokan oppilaiden mielestä seksuaalisuus käsite tarkoittaa. Lisäksi tutkimuksella haluttiin selvittää mitä heidän mielestään pitäisi opettaa yläkoulun 7., 8. ja 9. luokalle seksuaalioppitunneilla ja millaisia menetelmiä opetuksessa tulisi käyttää.

Tutkimusaineisto koostui 57. avoimia kysymyksiä sisältävistä kyselylomakkeista, jotka kerättiin keskisuomalaisessa lukiossa syksyllä 2006. Aineisto analysoitiin **sisällönanalyysillä**.

TULOKSET:

1. Seksuaalisuus nuorten kuvaamana:

Nuoret pitivät seksuaalisuutta asiana, joka saadaan syntyessä. Sitä pidettiin elämään kuuluvana ja osana ihmisen kokonaisuutta. Seksuaalisuuteen kuului myös persoonallisuus ja minäkuva; millainen ihminen on ja millaisena ihminen itsensä kokee seksuaalisena olentona. Nuoret pitivät tärkeänä, että ihminen tuntee itsensä ja hyväksyy itsensä sellaisena kuin on. Seksuaalisuutta pidettiin myös henkilökohtaisena asiana, jonka muoto vaihtelee iän, kokemusten ja sukupuolen mukaan. Nuorten mielestä seksuaalisuuteen kuuluivat myös ihmisen ajatukset ja niiden muuttuminen iän myötä. Nuorten mielestä seksuaalisuuteen kuului myös oikeuksia. Vastauksista ilmeni, että jokaisella ihmisellä on oikeus olla omanlaisensa ja valita kenen kanssa hän haluaa olla. Oikeutena pidettiin myös sitä, että saa tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista.

Tyttöjen ja poikien mielestä seksuaalisuuteen kuului myös vapaaehtoinen vuorovaikutus. Sitä pidettiin kahden samaa tai eri sukupuolta olevan ihmisen välisenä vetovoimana, joka voi ilmetä läheisyytenä, hellyytenä, rakkautena tai toisen huomioon ottamisena. Nuorten mielestä kahden ihmisen vuorovaikutukseen kuului myös moraalit, jota pidettiin osana seksuaalisuutta. Nuorten mielestä vain moraalin avulla ihminen voi tietää mikä on oikein ja sallittua. Vuorovaikutukseen liittyi myös seksi, mutta sitä pidettiin vain osana seksuaalisuutta. Seksin avulla tiedettiin voivan jatkaa sukua, mutta sitä verrattiin myös harrastukseen, joka tuo ja antaa mielihyvää. Suojaamattomalla seksillä tosin tiedettiin olevan seurauksena mahdollisesti sukupuolitauti.

Ulkonäkö, ulkomuoto ja naisellisuus kuuluivat vastaajien mielestä seksuaalisuuteen. Nuorten mielestä erityisesti naiset käyttävät pukeutumista ja käyttäytymistä sanattomien viestien lähettämiseen. Vaikka naiset toimivat nuorten mielestä tietoisesti, silti he hyväksyivät sen.

Taulukko 1 Yhteenveto lukioikäisten tyttöjen ja poikien mielestä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista.

*Osa ihmisen kokonaisuutta	*Käyttäytyminen
*Osa ihmisen persoonallisuutta	*Naisellisuus
*Minäkuva	*Vapaaehtoinen
*Yksilöllisyys	*Vuorovaikutus
*Oikeus	*Henkinen
-olla oma itsensä	*Mielihyvä
-valita kumppani	*Läheisyys
-tietoon	*Hyvinvointi
*Kiinnostus samaan/vastakkaiseen sukupuoleen	*Rakkaus
*Saadaan syntymässä	*Tunteet
*Sukupuoleen liittyvä	*Seksi
*Pukeutuminen	*Raskaus
*Suvun jatkaminen	*Ulkonäkö
*Elämään kuuluva asia	*Naisen ulkomuoto
*Erialaista eri sukupuolilla	*Ajatukset
*Fyysinen	*Toisen huomioon ottaminen
*Kiinnostus toisesta ihmisestä	*Moraali
*Kyky nähdä ja tuntea itsensä	
*Sukupuolitauti	

2. Seksuaaliopetuksen sisältö ja menetelmät yläkoulussa:

Nuorten mielestä seksuaaliopetuksesta pitäisi rakentaa koko yläkouluiän kestävä jatkumo. Asioiden käsitteleminen tulisi aloittaa murrosiästä, seksuaalisuustermin määrittelemisestä, arvoista ja oikeuksista. Ehkäisyn tarpeellisuus ja sukupuolitautilien käsitteleminen tulisi myös aloittaa jo 7. luokalta. 8. luokalla olisi tärkeää syventää ehkäisyyn ja sukupuolitauteihin liittyvien asioiden käsittelemistä. Myös tunteiden, rakastumisen, rakastamisen ja parisuhteisiin liittyvien asioiden käsittelemistä pidettiin tärkeänä. 9. luokalla pidettiin tärkeänä käsitellä seksiä, yhdyntää, raskaaksi tuleamista ja perheen perustamista. Lisäksi tulisi käsitellä vielä ehkäisyä ja sukupuolitauteja.

Tutkimuksen mukaan nuoret eivät tarvitse suuria rahallisia investointeja seksuaaliopetuksen järjestämiseksi. Joskus riittää pelkkä asioista keskusteleminen joko tyttö/poika ryhmissä tai pienissä sekaryhmissä. Opettaja voisi käyttää opetuksen apuna kalvoja ja joskus myös kysyä ilman viittaamista. Kurin pitämistä toivottiin siksi, että se estäisi nauramisen toisten vastauksille. Silti opetusta voitaisiin keventää huumorin avulla.

Seksuaaliopetuksessa pidettiin tärkeänä saada aitoja esimerkkejä oikeasta elämästä, joko terveydenhuollon ammattilaisten kertomina tai videoita hyödyntäen. Nuoret suosivat myös omaa tekemistä. Erilaisten esitelmien, julisteiden, lehtisten ja ryhmätöiden teossa voitaisiin käyttää apuna tietokoneen ohjelmia ja Internetiä. Erilaisten pienten elävään elämään kuuluvien näytelmien tekemistä pidettiin tärkeänä. Niissä nuoret voisivat opetella kieltäytymistä esimerkiksi yhdyntään. Joskus opetusta voisi piristää erilaisilla vierailuilla terveydenhuollon yksiköihin, joissa nuori saattaa myöhemmin joutua asioimaan. Tällaisena esimerkkinä nuoret toivat esille ehkäisyneuvolan.

Nuoret pitivät tärkeänä, että tärkeistä asioista voisi kysyä myös muulloin. Tällaisena mahdollisuutena he toivat esille ”seksitohtorilaatikon”, johon kysymyksiä voisi laittaa nimettömästi ja joihin opettaja vastaisi tunnin alussa. Nuorten mielestä terveyden esille tuominen ei ole vain terveystieto-oppiaineen yksinoikeus vaan yhteistyötä olisi tärkeää tehdä myös eri oppiaineiden kanssa.

Kuvio 1 Nuorten ehdotuksia yläkoulun seksuaaliopetuksen sisällöiksi ja opetusmenetelmiksi

